

ARTIKEL 31 VAN DE KERKORDE

Ds. R. D. Anderson, 17 maart 2008

*Als iemand van oordeel is dat hem door een uitspraak van een mindere vergadering onrecht is aangedaan, kan hij zich beroepen op de meerdere vergadering. De uitspraak die bij meerderheid van stemmen gedaan is, zal als bindend worden aanvaard, **tenzij** bewezen wordt dat zij in strijd is met het Woord van God of met de kerkorde.*

Wat is kerkorde eigenlijk? Het is een serie afspraken opdat wij als verschillende plaatselijke kerken elkaar op een goede manier tot steun kunnen zijn. De apostel Paulus vermaant ons in zijn eerste brief aan de Korintiërs dat *alles betamelijk en in goede orde geschiede* (1 Kor. 14:40). Niet willekeurig dus. In de kerkorde proberen wij daarom een goed aantal afspraken neer te zetten. De kerkorde is getuigenis van onze wens het vermaan van de apostel Paulus te gehoorzamen.

In deze afspraken proberen we dan een weg te vinden waardoor wij als kerken elkaar kunnen helpen en steunen zonder dat wij afbreuk doen aan de principes, die de Bijbel ons geeft. En deze dingen komen prachtig tot uiting in het voorbeeld van artikel 31. Dit artikel heeft natuurlijk een geschiedenis in onze kerken. Na de “vrijmaking” in 1944 heetten onze kerken: *De Gereformeerde Kerken in Nederland onderhoudende artikel 31*. Vandaar de bijnaam “artikel 31ers.” Het is daarom goed na te gaan waar dit artikel om gaat.

Het doel: Een veelheid van raadgevers

Laten wij eerlijk zijn. Als je het artikel leest lijkt het niet iets waarvan je onmiddellijk zegt—“O daarom heetten wij zó!” Het gaat om appélrecht dat gegeven wordt aan kerkleden. Als je denkt dat je kerkeraad een echt verkeerd besluit genomen heeft, een besluit waar onrecht gedaan wordt, mag je in appél gaan.

Je gaat natuurlijk eerst bij je kerkeraad praten en dat op basis van Gods Woord. Zoals wij straks mogen zien, gaat het er in dit artikel om dat Gods Woord het fundament blijft. Stel, je hebt je best gedaan om met de kerkeraad te spreken, maar de mannenbroeders zijn niet te overtuigen. Voor jouw gevoel zijn ze blind geworden voor het onrecht dat zij met hun besluit verrichten. Dan mag je volgens deze afspraak in appél gaan.

Is dat Bijbels? Nergens in de Bijbel vind je dat gemeenteleden het recht moeten hebben om in appél bij hun kerkeraad te gaan. Wij lezen in Hebreeë 13:17 hoe wij onze ambtsdragers behoren te gehoorzamen. Daar staat dat God van hen rekenschap zal vragen op de jongste dag. Je mag toch daarom redeneren dat als zij onrecht plegen, dat aan God overgelaten kan worden! Hij zal dat rechtbreien.

En dit is in principe waar. Het gezag en de eindverantwoordelijkheid liggen bij de plaatselijke kerkeraad. Laat mij dit duidelijk zeggen: Er is geen *recht* om in appél te gaan.

En toch, hebben wij als plaatselijke kerken in dit kerkverband met elkaar afgesproken dat wij de gemeenteleden deze mogelijkheid zullen *verlenen*. Vanuit de Schrift is het niet noodzakelijk, maar toch menen wij als kerkeraden dat het wél, gezien schriftuurlijke principes, wijs is om deze mogelijkheid te creëren.

Waarom? Voor een *kerkeraad* is het heel erg als zij constateren dat er een gemeentelid is die hen van onrecht verdenkt. En de raad is kennelijk ook niet in staat om deze broeder of zuster te overtuigen dat hun besluit wel goed is. Als je ooit in je leven geconfronteerd bent met zo’n situatie—een ander is niet te overtuigen dat jouw besluit oprecht is—dan weet je hoe je over jezelf toch kan twijfelen. Je vraagt je af: Heb ik nu goed besloten? Meestal vind je van wel en toch ... waarom kan die ander dat niet inzien? Je wil graag je eigen besluit laten toetsen en de raad van anderen inwinnen.

En dat is het doel van het appélproces: Een veelheid van raadgevers. Deze uitdrukking komt uit Spreuken 24:5-6 waar staat (NGB ’51):

*Een wijs man is sterk,
een man van kennis betoont kracht
want met overleg moet gij de strijd voeren
en de overwinning ligt in de veelheid van raadgevers.*

Een veelheid van raadgevers, daar gaat het de kerkeraad om. Daarom verplicht zich de kerkeraad gemeenteleden deze gelegenheid te geven om de wijsheid van meer ambtsbroeders uit andere kerken te mogen raadplegen.

Je mag dan naar de “classis”—zo heet dat. Wat is een classis? Een soort superkerk van de regio? Absoluut niet. Het is een vergadering van de kerken uit de regio om samen elkaar tot steun te zijn. Omdat het een beetje druk wordt als elke plaatselijke kerk de hele kerkeraad zou zenden, worden twee broeders van elke kerkeraad daar toegestuurd om namens hun kerk te spreken. In deze “meerdere vergadering”—een vergadering waar meerdere kerken aanwezig zijn—mag dan ook het bezwaar van de broeder of zuster gehoord worden. De kerkeraad belooft dat hij aan de meerderheid van stemmen gehoor zal geven, tenzij die meerderheid iets tegen Gods Woord besluit, of tegen de afspraken, die wij met elkaar in de kerkorde gemaakt hebben.

Als men bij de classis niet uitkomt, kan men, indien de zaak dusdanig zwaar weegt, altijd nog meer wijsheid raadplegen bij de particuliere synode en vandaar zelfs naar de generale synode. Zo proberen wij de aanbevolen “veelheid van raadgevers” in Spreuken 24 toe te passen.

Je kerkeraad wil zeker niet op een verkeerde manier over je heersen! Hij wil alle wijsheid aanhoren om zijn best te doen je te weiden naar Christus’ wil. Het is inderdaad voor Christus’ rechterstoel op de jongste dag dat deze kerkeraad rekenschap moet afleggen. In zijn naam moet de kerkeraad je weiden en niet uit eigen belang. Dat onderstreept de apostel Petrus ook in 1 Petrus 5:1-4.

Om nu kort te zeggen waar het om gaat: In artikel 31 belooft de kerkeraad deze extra wijsheid van ambtsbroeders uit andere kerken in te schakelen als jij dit wenst. De raad belooft naar deze brede wijsheid ook te luisteren. Is dat niet fijn? Getuigt dat niet van de voorzichtig en zachtmoedige geest die onze Here van ons verwacht?

Wij allen denken dat als wij eenmaal besluit genomen hebben, wij in ons recht staan. Jezus leert ons voorzichtig en wijs te zijn, naar elkaar te luisteren en elkaar serieus te nemen. Laat dan de bestudering van artikel 31 ons allen aansporen om niet zo eigenwijs en koppig te zijn als wij allen van aard geneigd zijn. Laten wij, wanneer nodig, ook gebruikmaken van de wijze raad van medebroeders en zusters. Heb je onenigheid met een broeder of zuster, stel nu aan die broeder of zuster het geschil voor te leggen aan iemand anders die beiden respecteren! Dit is juist het advies van de apostel Paulus in 1 Korintiërs 6.

Het primaatschap: Gods Woord

In dit alles, zoals wij gezien hebben, blijft Gods Woord de eerste plaats hebben. En zo hoort het ook. Christus regeert ons door zijn Woord en Geest. En als Christus ouderlingen over ons plaatst, moeten die ouderlingen ook door Gods Woord en Geest regeren en niet op een andere manier. Om die reden wil ik toch hier ook iets zeggen over de impact die Gods Woord op ons behoort te hebben. Niet voor niets wordt dat in dit artikel op de eerste plaats gezet.

God geeft aan dat zijn Woord levend en krachtig is. Dat lezen wij vooral in Hebrëeën 4:12.

Want levend en krachtig is het woord van God, en scherper dan een tweesnijdend zwaard: het dringt diep door tot waar ziel en geest, been en merg elkaar raken, en het is in staat de opvattingen en gedachten van het hart te ontleden.

Dit belijden wij van Gods Woord, de Bijbel. Het is natuurlijk Gods Geest die het woord levend en krachtig maakt. Daarom, als Paulus in Efeziërs 6 de wapenrusting van God uitlegt, hij het zwaard, het zwaard van de Geest noemt en voegt gelijk aan toe “dat is, het Woord van God.” Woord en Geest gaan hand in hand. Het zwaard is de Geest, maar ook het Woord.

Terecht gebruikt is Gods Woord inderdaad levend en krachtig in ons leven, dat wil zeggen gebruikt met een eerbiedig geloof. Artikel 31 geeft dit Woord van God terecht de ereplaats. Besluiten van meerdere vergaderingen kunnen heel mooi en goed zijn, maar zij zijn waardeloos als zij in strijd met Gods Woord zijn.

Leef jij ook naar de geest van dit artikel? Durf je opkomen tegen besluiten in het leven die in strijd met Gods Woord zijn, of leg je je daarbij neer? Je baas op het werk, je collega's, je vriendenkring die ergens naar toe wil dat eigenlijk niet verantwoord is, die iets willen doen dat tegen Gods Woord ingaat? Durven wij dan voor Gods Woord op te komen? Een burger kan ook niets met een duur kostbaar zwaard als hij zich daar nooit echt in verdiept en mee geoefend heeft. Als het Woord van God niet meer met ontzag en eerbied gehandeld wordt, kan je beter ophouden kerk van Christus te zijn. Want Hij zou je op den duur sowieso uit zijn mond spuwen (Openb. 3:16).

De bescherming: Geen hiërarchie

In 1944 ging het om de tweede zin van dit artikel, om het primaatschap van Gods Woord. In deze zin zie je ook het grootste verschil tussen Gereformeerd kerkrecht en dat van andere kerken. De Synode is in onze kerken geen *hoger* vergadering. Met opzet wordt gesproken van de “meerdere vergadering,” dat wil zeggen een vergadering van meerdere mensen uit meerdere kerken. Niet hoger, maar breder.

De hoogste vergadering volgens Gods Woord is de vergadering die rekenschap op de jongste dag moet afleggen. Je moet je je afvragen, als het mis gaat in Christus' kerken, aan wie gaat Hij de schuld leggen op de jongste dag? Wie draagt de eindverantwoordelijkheid?

Niet de synode. Zelfs al maakt de synode de aller gekste en verkeerde besluiten die je bedenken kan. De *schuld* gaat de HERE aan de voeten van de plaatselijke ouderlingen leggen. Daar bij de kerkeraden van de verschillende gemeenten waar het hoort. Die voorgangers, zoals Hebreëen dat zegt, mensen die ons in het leven voorgaan, die zullen rekenschap moeten afleggen.

Daarom kan en mag een onbijbels synodebesluit nooit zomaar door een kerkeraad aanvaard worden. Elke keer weer als een synode heeft plaatsgevonden heeft elke plaatselijke kerkeraad de verantwoordelijkheid om die besluiten aan Gods Woord te toetsen. Als het niet naar Gods Woord is, geeft artikel 31 je het recht, beter gesteld, de plicht, om dat besluit niet uit te voeren. De synode kan en mag dan niets afdwingen.

Zo ging het in 1944 mank. De Generale synode had bepaalde besluiten genomen. Het doet er hier niet toe waar het over ging. Het gaat erom dat de Synode gehoorzaamheid *eiste* van alle kerken. Artikel 31 werd in effect buiten werking gesteld. Een kerkeraad moest die besluiten niet toetsen, maar op de Synode vertrouwen. En de Synode zou haar eigen besluit nog een keer kunnen toetsen op de volgende Synode, maar totdat een Synode bewezen had dat haar eigen besluit tegen Gods Woord was, moest je het slikken en gehoorzamen.

Zodoende maakte de Synode zich de enige juiste lezer van Gods Woord. Iedereen moest voor haar wijsheid buigen. Zij was de enige die haar eigen wijsheid kon toetsen.

Daar kwam terecht protest tegen. Daarom wilden onze kerken artikel 31 onderhouden. Geen superkerk geregeerd door een Synode, maar een verband van plaatselijke gemeenten, die elkaar helpen en steunen. Tenslotte, in 1944 zagen maar 10 procent van de plaatselijke kerken dit in.

Hoe kwam het dat 90% met de massa meeging? Er bestaat nog altijd het grote gevaar—en het is vandaag de dag zeker aanwezig—dat de broeders ouderlingen geen tijd of zin hebben om synodebesluiten door te pluizen en principieel erover na te denken. Het is zo makkelijk te redeneren dat die beste Synodeleden toch wijze mannen zijn, die toch geen verkeerde besluiten zouden nemen. Men wil dan hun wijsheid (blindelings) vertrouwen en doorgaan met kerk te zijn ter plaatse.

Dat soort denken betekent de *dood* van een kerkverband. Het klinkt zo mooi en christelijk om elkaar zo te vertrouwen, maar het is in wezen niets anders dan een getuigenis van geen meeleven. Een kerkverband is er om voor elkaar te zorgen, elkaar te helpen en steunen. Het moet geen grote administratie, geen groot bedrijf

worden. Het echte kerkwerk moet niet door een synode worden gedaan. Het werk van de kerk hoort in de kerken plaats te vinden. Het verband is er om onderlinge hulp en steun te bieden, niet om een stelletje experts alles te laten leiden naar eigen goëddunken. Hoe langer een synode zich bezig houdt, hoe meer deputaatschappen in het leven geroepen worden, hoe meer rapporten en administratie er bij komt, hoe meer het gevaar van hiërarchie op de loer ligt. Want als het werk van een synode onoverzichtelijk wordt voor een kerkverband is het einde in zicht.

Laten wij dan waken dat wij geen lieve hondjes worden van de grote synodebaas, maar nog altijd zelf in ons eigen leven Gods Woord hoog houden en alles dááaraan toetsen. Zo kunnen wij met een rein geweten onze Here ten jongsten dage ontmoeten en zo kunnen wij het goede werk dat een synode doet leren waarderen. Christus' bloed heeft de gemeente gekocht, bloed dat leven betekent voor ons allen. Daarom willen wij voor Hem en naar Zijn Woord strijden! En zijn Woord is levend en krachtig. Laten wij dat geloven. Laten wij de verantwoordelijkheid voor het omgaan met dat Woord aan geen ander geven. Dan wordt het alleen maar slap en levenloos in onze handen. Laten wij het zélf gebruiken. Zélf mee leren omgaan. Dan komt het tot leven. Dan wordt het een scherp tweesnijdend zwaard waarmee wij goed kunnen strijden.